

**23 Ocak 2006 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik ve koşullara ilişkin Konsey Kararı
(2006/35/EC)**

AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Topluluğu'nu Kuran Antlaşmayı,

Katılım öncesi strateji çerçevesinde Türkiye'ye verilecek yardımlara, özellikle de Katılım Ortaklığı'nın oluşturulmasına yönelik 26 Şubat 2001 tarihli ve AT/390/2001 sayılı Avrupa Konsey Tüzüğü'nü ve Tüzüğün ikinci maddesini, ayrıca

Komisyon teklifi ile aşağıdaki hususları dikkate alarak,

(1) AT/390/2001 sayılı Tüzük, Konsey'in, Türkiye'ye sunacağı sekiyle, Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar hakkındaki Komisyon teklifini ve müteakip düzenlemeleri nitelikli çoğunlukla oylayacağını kaydetmektedir.

(2) Buna dayanarak Konsey, 2001 ve 2003 yıllarında, Türkiye için hazırlanmış Katılım Ortaklığı Belgelerini¹ kabul etmiştir.

(3) Komisyon'un 2004 yılı Tavsiye Kararı², Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki siyasi reform sürecini Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen önceliklere dayanarak izlemeye devam etmesi gerektiğini ve gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi'nin 2005 yılında önerilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

(4) Aralık 2004'te Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki siyasi reformların ilerleyişini, reform sürecinin önceliklerini ortaya koyan bir Katılım Ortaklığı Belgesi'ne dayanarak yakından izlemeye devam edeceğini kararlaştırmıştır.

(5) 3 Ekim 2005 tarihinde Üye Devletler, Türkiye ile Avrupa Birliği'ne katılımına ilişkin müzakereleri başlatmışlardır. Müzakerelerin seyrini, Türkiye'nin katılım hazırlıklarında kaydettiği ilerleme belirleyecektir. Bu ilerleme diğer hususların yanı sıra Katılım Ortaklığı Belgesi'nin uygulanışı kapsamında da ölçülecektir.

---

¹ 2001/235/EC sayılı, 8 Mart 2001 tarihli Konsey Kararı (OJ L 85, 24.3.2001, p.13) ve 2003/398/EC sayılı, 19 Mayıs 2003 tarihli Konsey Kararı (OJ L 145, 12.6.2003, p.40)

² COM (2004) 656 final 6.10.2004

(6) Üyeliğe hazırlanmak için Türkiye'nin, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen öncelikleri dikkate alan takvim ve ayrıntılı önlemleri içeren bir plan hazırlaması beklenmektedir.

AŞAĞIDA BELİRTİLEN KARARI ALMIŞTIR:

Madde 1

Ekte yer alan Türkiye'ye yönelik Katılım Ortaklığı Belgesi'nde bulunan ilkeler, öncelikler, ara hedef ve koşullar, bu Kararın ayrılmaz bir parçasıdır.

Madde 2

Katılım Ortaklığı'nın uygulanması, Ortaklık Anlaşması kapsamında oluşturulan kurumlar ve Komisyon'un sunduğu yıllık raporlara dayanarak Konsey tarafından incelenecek ve izlenecektir.

Madde 3

Karar, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlanmasını izleyen üçüncü günde yürürlüğe girecektir.

23 Ocak 2006, Brüksel.

Konsey Adına
Başkan
J. Pröll

EK

2005 TÜRKİYE KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ

1. GİRİŞ

Avrupa Konseyi, Aralık 1997 Lüksemburg toplantısında Katılım Ortaklığı'nın aday ülkelere tek bir çerçeve içinde yardım sağlamak için oluşturulan güçlendirilmiş katılım öncesi stratejinin önemli bir parçası olacağı kararını almıştır. Topluluk, bu bağlamda, yardımını her aday ülkenin özel ihtiyaçlarına göre belirleyerek katılım hedefi ile belirli sorunların üstesinden gelmek için destek vermeyi hedeflemektedir.

Türkiye için ilk Katılım Ortaklığı Konsey tarafından Mart 2001'de kabul edilmiştir. Komisyon'un genişleme üzerine Ekim 2002 tarihli Strateji Belgesi'nde Komisyon'un Türkiye için gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı önereceği belirtilmiştir. Bunun üzerine Komisyon tarafından Mart 2003'te gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı önerilmiş ve Konsey tarafından aynı yılın Mayıs ayında kabul edilmiştir. Ekim 2004 tarihli tavsiyesinde Komisyon, siyasi reform sürecinin sürdürülebilirliği ve geri dönüşümlüğüni garanti altına alabilmek adına AB'nin siyasi reform sürecini yakından takip etmesini önermiştir. Komisyon, özellikle 2005 yılında gözden geçirilmiş yeni bir Katılım Ortaklığı'nın benimsenmesini önermiştir.

Türkiye'nin Katılım Ortaklığı önceliklerini yerine getirmek için takvim ve özel tedbirleri içeren bir plan geliştirmesi beklenmektedir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Aday Ülke'nin üyelik hazırlıklarına yardımcı olmak için kullanılacak çeşitli politika araçları sağlamaktadır. Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı özellikle ileride yapılacak siyasi reformlar için bir temel teşkil edecek ve gelişmeyi ölçecek bir kıstas olarak işleyecektir.

2. İLKELER

Türkiye için belirlenen temel öncelikler, Türkiye'nin 1993 Kopenhag Avrupa Konseyi tarafından tanımlanan kriterleri ve Konsey tarafından 3 Ekim 2005 tarihinde kabul edilen müzakere çerçevesinin gereklilikleri yerine getirme kapasitesi ile ilgilidir.

3. ÖNCELİKLER

Bu Katılım Ortaklığı Belgesi'nde sıralanan öncelikler ülkenin söz konusu öncelikleri tamamlayabileceği veya ilerideki birkaç yıl içerisinde önemli ölçüde ilerleme kaydedebileceği konusundaki gerçek beklentiler esas alınarak seçilmiştir. Öncelikler arasında bir veya iki yıl içerisinde tamamlanması

beklenen kısa vadeli öncelikler ve üç veya dört yıl içinde tamamlanması beklenen orta vadeli öncelikler olarak bir ayırım yapılmaktadır. Öncelikler hem mevzuat hem mevzuatın uygulanması ile ilgilidir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi Türkiye'nin üyelik yönündeki hazırlık çalışmalarında öncelikli alanlara işaret etmektedir. Bununla beraber Türkiye'nin, nihai olarak, İlerleme Raporu'nda yer alan, siyasi reform sürecinin geriye dönülemez bir süreç olduğunun garanti altına alınması için güçlendirilmesi ve bu sürecin ülke çapında ve idarenin tüm kademelerinde yeknesak bir şekilde uygulanması dahil olmak üzere, tüm hususlara eğilmesi gerekecektir. Ayrıca Türkiye Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği, özellikle tarım ürünleri ticaret rejimine ilişkin AT-Türkiye Ortaklık Konseyi kararları çerçevesinde mevzuatın yakınlaştırılması ve müktebatın uygulamaya koyulmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

3.1. Kısa vadeli öncelikler

Güçlendirilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

DEMOKRASİ VE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

Kamu yönetimi

- Etkinlik, hesap verebilirlik ve şeffaflığın artırılması için kamu yönetimi ve personel politikası reformunun sürdürülmesi.
- Özellikle son zamanlarda kabul edilen mevzuatla etkin, şeffaf ve katılımcı yerel yönetimin sağlanması.
- Tümüyle işleyen bir Ombudsman sisteminin oluşturulması.

Sivil – asker ilişkileri

- Ordu üzerindeki sivil denetimin AB Üye Devletleri uygulamaları ile uyumlaştırılmasına devam edilmesi. Başta ulusal güvenlik stratejisinin oluşturulması ve uygulanması alanında olmak üzere, sivil makamların denetleme görevlerini tam anlamıyla kullanmalarının sağlanması. Güvenlik işlerinin yürütülmesinde daha ileri düzeyde hesap verilebilirlik ve şeffaflık sağlamaya yönelik adımlar atılması.
- Dış denetim yolunu da kullanarak, ordu, savunma politikası ve ilgili tüm harcamalar üzerinde tam bir Parlamento denetimi tesis edilmesi.
- Askeri mahkemelerin sivillerin yargılanması ile ilgili kalan tüm yetkilerinin kaldırılması.

Yargı sistemi

- Yeni Ceza Kanunu dahil olmak üzere, insan hakları ve temel özgürlükler ile ilgili yasal hükümlerin, tüm adli makamlar tarafından, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ilgili içtihatına uygun olarak tutarlı bir biçimde yorumlanmasının sağlanması.
- Özellikle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile ilgili olarak ve yeni hakim ve savcıların atanması konularında, yargının bağımsızlığının sağlanması.
- Cezai kovuşturmalar sırasında, mahkeme salonlarının yerleşim planı dahil olmak üzere, iddia makamı ile savunma arasında tarafların eşitliğinin sağlanması.
- Hakim ve savcılarının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin uygulanması ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatı konularında eğitimine devam edilmesi.
- Özellikle kurumsal kapasiteyi desteklemek ve yeni bir Medeni Usul Kanunu benimsemek suretiyle, yargının etkinliğinin güçlendirilmesi.
- Bölgesel temyiz mahkemelerinin kurulması ile ilgili çalışmalara devam edilmesi.

Yolsuzlukla mücadele politikası

- Yolsuzlukla mücadelenin, ilgili tüm kurumların ve bu kurumlar arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi dahil olmak üzere, tüm kademelerde sürdürülmesi.
- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri hakkındaki Tüzüğü'nün uygulanması ve bu Tüzüğü'nün hükümlerinin, seçilmiş memurlar, adli teşkilat, akademisyenler ve askeri personeli de kapsayacak şekilde genişletilmesi.
- Yasama dokunulmazlığının kapsamının Avrupa'daki uygulamalar doğrultusunda sınırlandırılması.

İNSAN HAKLARI VE AZINLIKLARIN KORUNMASI

Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'na Uyum

- Yeterli kaynaklarla donatılmış bir Ulusal İnsan Hakları Kurumu'nun aktif desteği ile insan haklarına verilen önemin ilgili BM ilkeleri ile uyumlu olarak artırılması. Sağlam temellere dayanan istatistik bilgiyi içerecek şekilde insan hakları davalarının takip edilmesi.
- İşkence ve kötü muamele ile mücadeleyi güçlendirmek amacıyla kanun uygulayıcı kurumların insan hakları ve soruşturma teknikleri konularında eğitimlerinin artırılması.
- Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin ihtiyari protokollerinin onaylanması. İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin hükümlerine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadının tam olarak uygulanmasını da içerecek şekilde uyulması.

- Yeniden yargılanma hakkının yasal hükümlerinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilgili kararları ile uyumlu olarak uygulanması
- Dil, siyasi görüş, ırk, cinsiyet, etnik kimlik, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel tercih gözetmeksizin insan hakları ve temel özgürlüklerden tüm bireylerin hem yasal hem de uygulamada tam olarak faydalanmasının sağlanması.
- Avrupa Konvansiyonu'nun kamu yetkilileri tarafından yapılan ayrımcılığın engellenmesi konusundaki 12 no'lu Protokol'ünün onaylanması.

Medeni ve siyasi haklar

İşkence ve kötü muamelenin önlenmesi

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin tavsiyeleri doğrultusunda işkenceye ve kötü muameleye "sıfır tolerans" politikası çerçevesindeki önlemlerin uygulanmasının sağlanması
- Suçun cezasız kalmasıyla mücadelenin güçlendirilmesi. Faillerin belirlenmesi ve mahkemelerce cezalandırılmasına yönelik davalarda savcılar tarafından zamanında ve etkili soruşturmalarının yapılmasının sağlanması.
- Özellikle tıbbi uzmanlığın artırılması yoluyla İstanbul protokolünün ülke çapında uygulanmasının sağlanması
- Tutukluluk koşullarının bağımsız bir şekilde denetlenmesine yönelik bir sistemin oluşturulmasını sağlayan BM İşkenceye Karşı Sözleşme'nin ihtiyari protokolünün onaylanması

Adalete erişim

- Yasal yardım ve nitelikli bilgilendirme hizmetlerden yararlanılması gibi etkili savunma imkanlarının geliştirilmesi
- Vatandaşların bir avukatla özel olarak görüşme ve yakınlarını tutukluluk durumları hakkında haberdar etme haklarının olduğunu bilmelerinin ve bu hakkın kullanılmasının sağlanması

İfade, dernek kurma ve barışçı toplantı özgürlüğü

- Basın özgürlüğü dahil ifade özgürlüğünün, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun olarak kullanılmasının sağlanması.
- Şiddet içermeyen düşüncelerini açıkladıkları için haklarında dava açılan ya da hüküm giyen kişilerin durumlarının düzeltilmeye devam edilmesi.
- AİHS ve ilgili içtihatına uygun olarak dernek kurma ve barışçı toplantı yapma özgürlüğüne ilişkin tüm reformların uygulanması. Güvenlik güçlerinin aşırı güç kullanmasının önlenmesi için tedbirler uygulanması.
- Siyasi partilere yönelik mevzuatın Avrupa'daki uygulamalara paralel hale getirilmesi.

- Siyasi partilerin finansmanının ve muhasebesinin Avrupa'daki uygulamalara paralel hale getirilmesi.
- Sivil toplumun gelişiminin sağlanması ve kamu politikalarının şekillendirilmesine katılımının kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.
- Türk sivil toplumu ve Avrupa'daki muadillerinin tüm bölümleri arasındaki açık iletişim ve işbirliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Din özgürlüğü

- İlgili Avrupa standartlarına uygun olarak, gayri-Müslim dini azınlık ve toplulukların karşılaştıkları tüm güçlükleri kapsamlı olarak değinen bir yasa çıkarılması. Söz konusu yasa çıkana dek, gayri-Müslim dini toplulukların vakıflarına ait veya geçmişte ait olan mal ve mülklerin yetkili kurumlar tarafından el koyulmasının ve satışının askıya alınması.
- AİHS'e uygun olarak ve Avrupa Konseyi'nin Irkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Komisyonu'nun ilgili tavsiyeleri göz önünde bulundurularak, tüm bireylerin ve dini toplulukların düşünce, inanç ve din özgürlüklerini kullanabilmelerine ilişkin hükümlerin kabul edilmesi ve uygulanması.
- Birliğe üye ülkelerdeki uygulamalara uygun olarak, tüm dini toplulukların işleyişlerine yönelik kuralların belirlenmesi. Bu, AİHS'in 1 No'lu Ek Protokolü'ne uygun olarak, toplulukların, üyelerinin ve mal varlıklarının, eğitimlerinin, din adamlarının eğitim ve atanması ile mülkiyet haklarının hukuki ve yargısal korunmasını da içerir.

Ekonomik ve Sosyal Haklar

Kadın hakları

- Medeni Kanun, yeni Ceza Kanunu ve Ailenin Korunması Kanunu başta olmak üzere kadın haklarına ilişkin yasal düzenlemelerin uygulanması;;
- Namus suçları da dahil her türlü şiddet eylemlerine karşı önlemler alınması. Hakim ve savcılar, kanun icra makamları, belediyeler ve diğer kurum yetkilileri için uzmanlık eğitimlerinin sağlanması ve mevcut mevzuata uygun olarak, tüm büyükşehir belediyelerinde şiddete maruz kalabilecek kadınlar için sığınma evleri oluşturulması;
- Toplum içinde, eğitimleri ve iş piyasası, siyasi ve sosyal hayata katılımları dahil kadının rolünün güçlendirilmesi ve söz konusu hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kadın örgütlerinin geliştirilmesinin desteklenmesi;

Çocuk hakları

- Çocuk hakları korumasının AB ve uluslararası standartlar doğrultusunda güçlendirilmesi.
- Sokak çocukları sorununun çözümüne ilişkin çabaların sürdürülmesi.

Sendikal haklar

- Tüm sendikal hakların, özellikle örgütlenme, grev hakkı ve toplu sözleşme alanında AB standartları ve ILO Sözleşmeleri ile uyumunun sağlanması;
- Sosyal diyalogun güçlendirilmesi ve AB ortakları ile işbirliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi;

Azınlık Hakları, Kültürel Haklar ve Azınlıkların Korunması

- Kültürel çeşitliliğin sağlanması; AİHS'e, Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Çerçeve Sözleşmesi ilkelerine üye ülkelerdeki en iyi uygulamalara uygun olarak, azınlıklara saygının ve azınlıkların korunmasının teşvik edilmesi;
- AİHS'in 1 No'lu Protokolü'ne doğrultusunda özellikle mülkiyet haklarına ilişkin olarak azınlıkların yasal korunmasının sağlanması;
- Türkçe dışında diğer dillerde radyo ve televizyon yayını yapılmasının etkin olarak sağlanması. Özellikle özel yerel ve bölgesel yayınlara ilişkin kalan engellerin kaldırılması;
- Türkçe dışındaki dillerin öğretilmesinin desteklenmesi amacıyla uygun önlemlerin kabul edilmesi.

Doğu ve Güneydoğu'daki durum

- Güneydoğu'daki köy koruculuğu sisteminin kaldırılması. Bölgenin mayınlardan temizlenmesi.
- Kürt kökenli olanlar da dahil olmak üzere tüm vatandaşlar için ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatların geliştirilmesi amacıyla, özellikle Türkiye'nin güneydoğusu olmak üzere, bölgesel farklılıkların azaltılmasına yönelik kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi.
- BM Genel Sekreteri Yerinden Edilmiş Kişiler Özel Temsilcisi'nin tavsiyeleri doğrultusunda, ülke içinde yerleri değiştirilmiş kişilerin kendi bölgelerine dönmelerini sağlayacak önlemler alınması.
- Güneydoğu'daki güvenlik durumu nedeniyle kayba ve zarara uğramış kişilere adil ve ivedi bir şekilde tazminat sağlanması.

Kıbrıs

- Kıbrıs sorununa, BM çerçevesinde ve Birliğin üzerine inşa edildiği ilkelere uygun olarak, kapsamlı bir çözüm için uygun ortam sağlanmasına katkıda bulunulması ve kapsamlı bir çözüm bulunması yönündeki gayretlerin desteklenmesinin sürdürülmesi.
- Ankara Anlaşması'nın, Kıbrıs da dahil olmak üzere 10 yeni AB üye devletini kapsayacak şekilde genişletilmesine ilişkin Protokolün eksiksiz bir şekilde uygulanması. (1)
- Mümkün olan en kısa sürede, Türkiye ve Kıbrıs Cumhuriyeti dahil diğer AB üye devletleri arasındaki ikili ilişkilerin normalleştirilmesi yönünde adımlar atılması. (1)

Sınır anlaşmazlıklarının barışçı yollardan çözümü

- Çözüme kavuşturulmamış sınır anlaşmazlıklarının, BM şartı uyarınca, anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ilkesine uygun bir şekilde ve gerekli olduğu hallerde Uluslararası Adalet Divanı yetkisi dahilinde çözülmesi için gayretlerin sürdürülmesi.
- İyi komşuluk ilişkilerine koşulsuz bağlılığı; komşu ülkelerle olan uyuşmazlıkların giderilmesi; ve sınır ihtilaflarının barışçıl yoldan çözüm sürecini olumsuz etkileyecek hareketlerden kaçınılması.

Ortaklık Anlaşması kapsamındaki yükümlülükler

- Gümrük Birliği dahil olmak üzere, Ortaklık Anlaşması kapsamındaki taahhütlerin yerine getirilmesinin sağlanması.
- Siğir eti, canlı büyükbaş hayvanlar ve yan ürünlerin ticaretine yönelik kısıtlamaların kaldırılması.

Ekonomik Kriterler

- Başta kamu harcamalarının kontrolü olmak üzere IMF ve Dünya Bankası ile üzerinde anlaşılan mevcut yapısal reform programının uygulanmasının sürdürülmesi.
- Başta ihtiyati düzenlemelerin ve şeffaflığa ilişkin düzenlemelerin uyumlaştırılması ve uluslararası standartlara göre gözetimi olmak üzere mali sektör reformunun uygulanmasının tamamlanması.
- Piyasa düzenleyici kurumların bağımsızlığının gözetilmesi
- Sosyal boyutu da dikkate alınarak başta kamu bankaları olmak üzere kamunun sahip olduğu birimlerin özelleştirme sürecinin hızlandırılması

- Başta enerji, tarım, tütün ve şeker olmak üzere piyasanın serbestleştirilmesinin ve fiyat reformunun sürdürülmesi
- Başta Katılım Öncesi Mali Gözetim Prosedürleri çerçevesindeki tedbirler olmak üzere, makroekonomik istikrar ve öngörülebilirliğin sağlanması ile yapısal reformlara ilişkin uygun tedbirler alınarak AB ile ekonomik diyalogun sürdürülmesi
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadele araçlarının uygulanması
- Özellikle genç nüfus için olmak üzere mesleki eğitim yöntemlerinin iyileştirilmesi
- İşgücü piyasası dengesizliklerin çözümlenmesi
- Başta ticaret mahkemelerinin işleyişi olmak üzere iş ortamının iyileştirilmesi. Bu amaçla yargının bağımsızlığına özel önem verilerek ve uygun uzman tanık sistemi kullanılarak ticaret mahkemelerinin işleyişinin iyileştirilmesi.
- Tarım sektörü reformunun sürdürülmesi
- Genç nüfus ve dezavantajlı bölgelere özel önem verilerek genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesi.
- Doğrudan yabancı sermaye yatırım akışının kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi

ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ ÜSTLENEBİLME KAPASİTESİ

Malların Serbest Dolaşımı

- Ticaretin önündeki teknik ve idari engellerin kaldırılması. Piyasadaki ürünlerin etkili kontrolünün ve serbest dolaşımının sağlanması.
- Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma'nın 28 ila 30 maddelerine aykırı önlemlerin belirlenmesinin tamamlanması ve bunların kaldırılması. Özellikle, otomatik olmayan ithalat izinlerinin kaldırılması ve uyumlaştırılmamış alanda karşılıklı tanıma ilkesinin uygulanması.
- Malların serbest dolaşımına, Üye Ülkelerin taşıyıcılarının tabiyeti ya da önceki yüklemeleri nedeniyle koyulan tüm engellemelerin kaldırılması.
- Belgelendirme ve uygunluk değerlendirmesi ve CE işaretlemesi uygulamalarının, Yeni ve Global Yaklaşım direktiflerine uygun şekilde temin edilmesi; mevcut piyasa denetimi ve uygunluk değerlendirmesi yapılarının ekipman ve eğitim yoluyla güçlendirilmesi ve uygun idari altyapı oluşturulması.
- Etkili bir yasal metroloji altyapısının geliştirilmesi ve bilimsel ve endüstriyel metrolojinin daha geniş bir şekilde uygulanmasının kolaylaştırılması.

Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunma Serbestisi

- Yerleşme hakkı ve hizmet sunma serbestisi alanında AT Antlaşması'nın hükümlerine engel olabilecek ulusal mevzuatın taranması için bir metodoloji ve yol haritası belirlenmesi

- Mesleki yeterliliklerin karşılıklı tanınması konusundaki müktesebat ile uyumlaştırma için gerekli idari kapasitenin oluşturulmasını da içerecek şekilde bir yol haritasının belirlenmesi ve uygulanması.
- Posta hizmetleri müktesebatının uygulanması için bir yol haritası oluşturulması.

Sermayenin Serbest Dolaşımı

- Tüm ekonomik sektörlerde AB kaynaklı doğrudan yabancı yatırımları etkileyen tüm kısıtlamaların kaldırılması

Kamu İhaleleri

- Başta kamu hizmetleri sektöründeki imtiyazlar olmak üzere gözden geçirme süreçleri ile ilgili kamu ihaleleri mevzuatının müktesebat ile uyumunun hızlandırılması.
- Yeni Kamu İhalesi Kanunu'nun uygulanması için Kamu İhalesi Kurumu'nun kapasitesinin artırılması.

Fikri Mülkiyet Hukuku

- Kanun uygulayıcı kurumlar ve adli teşkilat dahil olmak üzere, kurumsal kapasite ve koordinasyonun güçlendirilmesi yoluyla, fikri mülkiyet hakları alanındaki mevzuatın uygulanmasının iyileştirilmesi. Başta kitap ve diğer basın ve genel yayın araçları olmak üzere, özellikle otomotiv yedek parçaları ve lüks mallara ilişkin ticari markaların taklit edilmesi ve korsan ürün ile mücadelenin özellikle ele alınması.
- İlaç sektöründe beklemede olan jenerik başvuruları konusunda AB ile karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm üzerinde anlaşılması.

Rekabet

- Devlet yardımlarına ilişkin müktesebata, çelik gibi hassas sektörler de dahil olmak üzere uyum sağlanması, bir ulusal devlet yardımları izleme kurumunun kurulması ve devlet yardımlarının sıkı biçimde denetlenmesinin sağlanması.
- Rekabet ve devlet yardımları alanlarında şeffaflık ve sürekli bilgi değişiminin sağlanması.
- Anti-tröst alanındaki ikincil mevzuata uyumun tamamlanması.

Mali Hizmetler

- Yeni Bankacılık Yasası altında yer alan gerekli uygulama tedbirlerinin kabul edilmesi. Kredi kurumları ve yatırım şirketleri için yeni sermaye yeterliliği çerçevesine ilişkin yol haritasının uygulanmasında tutarlı bir ilerlemenin sağlanması.
- Gerekli görüldüğünde gözetim yapılarının güçlendirilmesi de dahil olmak üzere bankacılık dışı mali hizmetler sektöründe ihtiyati standartların ve denetim standartlarının güçlendirilmesi.

Bilgi Toplumu ve Medya

- Tarifeler ve lisanslara ilişkin mevzuatın uygulanmasının sağlanması.
- Tarifeler ve lisanslara ilişkin mevzuat, kiralık hatlar, erişim ve bağlantı, taşıyıcı (ön) seçimi ve numaranın taşınması alanlarında elektronik iletişime ilişkin uyumlaştırılmış mevzuatın kabul edilmesi. Radyo televizyon düzenleyici kurumunun kapasitesinin ve bağımsızlığının artırılması.
- Başta Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi olmak üzere görsel-ışitsel politika alanında mevzuat uyumuna devam edilmesi.

Tarım ve Kırsal Kalkınma

- AB kırsal kalkınma enstumanlarının uygulanması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve uygun idari yapıların oluşturulması.

Gıda Güvenliği, Veterinerlik Ve Bitki Sağlığı Politikası

- Büyükbaş hayvanlara yönelik hayvan kayıt ve tanımlama sisteminin AB gereklilikleri ile daha ileri düzeyde uyumlaştırılması; koyun ve keçilerin tanımlanması ve hareketlerinin kayıt altına alınmasına yönelik çalışmaların başlatılması.
- Başlıca hayvan hastalıklarının ortadan kaldırılmasına yönelik bir strateji kabul edilmesi.
- AB hijyen ve kamu sağlığı standartlarına uyum sağlamaları amacıyla gıda işleme tesislerinin modernizasyonuna yönelik bir program hazırlanması.
- Kalıntı ve zoonoz denetim programlarının uygulanması.

Balıkçılık

- Balıkçılık idare, denetim, pazarlama ve yapısal uyum mevzuatının müktesebat ile uyumlaştırılması. İdari kapasitenin güçlendirilmesi.

Ulaştırma Politikası

- Kıbrıs bandıralı ve Kıbrıs adına çalışan gemilere getirilen kısıtlamaların ve Üye Ülkelerin nakliyecilerinin milliyetlerine göre ayrımcılığa maruz kalmasına sebep olan havacılık alanındaki anlaşma koşullarının ortadan kaldırılması.
- Tüm taşımacılık araçlarında bu alandaki müktesebat ile uyumun sürdürülmesi.
- Özellikle bayrak devleti idaresinin ve Türk filosunun Paris Memorandumu'nun kara listesinden çıkarılması için acil olarak güvenlik sicilinin geliştirilmesi.
- Türk taşımacılık filosunun AB teknik normlarına uyumunun sağlanması için bir program uygulanması.

Enerji

- Elektrik, doğalgaz ve nükleer enerji ilgili düzenleyici kurumun bağımsız ve etkili çalışmasının sağlanması.

- Elektrik ve doğalgaz direktiflerine uygun olarak, rekabetçi bir iç enerji pazarının oluşmasının sağlanması.
- Daha geniş bir Avrupa enerji pazarının parçası olarak giderek bütünleşen bir bölgesel enerji pazarının oluşmasının desteklenmesi. Sınır ötesi ticaret ve üçüncü kişilerin pazara girişine ilişkin kısıtlamaların kaldırılması.
- Müktesebata uygun hukuki çerçevenin uygulanmasının kolaylaştırılmasına yönelik bir enerji stratejisi geliştirilmesi.
- Enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin müktesebata uyum çalışmalarına başlanması ve bu sektörlerdeki idari kapasitenin geliştirilmesi.

Vergilendirme

- Başta uygulamadaki vergi oranları, vergiden muaf işlemlerin kapsamı ve vergi yapısına ilişkin olmak üzere KDV ve ÖTV'nin uyumlaştırılma çalışmalarının sürdürülmesi ve ayrımcı muamelelere yol açabilecek vergi önlemlerinin kaldırılması.
- Vergiden kaçınma ve vergi kaçırmanın önlenmesine ilişkin düzenlemelerin uygulanmasının kolaylaştırılması amacıyla üye ülkeler arasında bilgi alışverişine ilişkin hükümler de dahil olmak üzere doğrudan vergilendirme alanındaki müktesebata uyumun sürdürülmesi.
- İşletmelerin vergilendirilmesine yönelik Davranış Kuralları ilkelerine bağlı kalınması ve gelecekte çıkarılacak mevzuatın Davranış Kuralları İlkeleriyle uyumlu olmasının sağlanması
- KDV ve gümrük vergileri ve diğer dolaylı vergi gelirlerinin yanı sıra doğrudan vergilerin tahsilinin iyileştirilmesi ve vergi mükelleflerinin vergi kanunlarına uyumunun artırılması amacıyla Vergi İdaresinin güçlendirilmesi ve modernizasyonu çalışmalarının yoğunlaştırılması.
- AB ve üye ülkeler arasında elektronik veri değişimini sağlayacak gerekli bilgi teknolojileri sistemlerinin geliştirilmesi çalışmalarının başlatılması.

İstatistik

- AB standartları doğrultusunda yeni istatistik yasasının kabulü ve yürürlüğe girmesine ilişkin prosedürlerin tamamlanması.
- Nüfus ve işgücü piyasası istatistikleri, bölgesel istatistikler, iş dünyası istatistikleri, (İşletmelerin kayıt altına alınması), tarımsal istatistikler gibi özellikle öncelikli alanlardaki istatistiklerin geliştirilmesine yönelik stratejinin güçlendirilmesi.
- Sınıflandırma sistemlerinin kabul edilmesi ve bu çerçevede ilgili iş kaydı İstatistik Birimlerinin kullanılması.
- Ulusal Muhasebecilik metodolojisinin ESA 95'e uygun olarak iyileştirilmesi

Sosyal Politika ve İstihdam

- Uyumlaştırma giderlerinin ve mevcut kamu ve özel kaynakların gerçekçi tahakkukuna dayanan yatırımların finansmanı için yıllık planların hazırlanması.

- Etkili bir sosyal diyalog ortamı için gerekli unsurların sağlanması, bu çerçevede öncelikle sendikalar üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması ve sendikal hakların güvence altına alınması.
- Sosyal ortakların kapasite yaratma çabalarının desteklenmesi, bu destek verilirken bağımsız sosyal diyalog ile istihdam ve sosyal politikayı hazırlama ve uygulamada gelecekte oynayacakları rolün göz önünde bulundurulması.
- Çocuk işçi sorununun çözümü için çabaların sürdürülmesi.
- Bu alandaki müktesebatın aktarılması için çalışan tüm kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi.

İşletme ve Sanayi Politikası

- Çelik sektörünün ekonomik ömrünü artıracak biçimde Çelik Sektörüne Yönelik Ulusal Yeniden Yapılandırma Programı kabul edilmesi ve devlet yardımları konusunda AB kurallarına uyum sağlanması.
- Uyuşmazlık çözümü dahil olmak üzere, yabancı yatırımın yaygınlaştırılması için bir strateji geliştirilmesi ve uygulanması.

Bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu

- Bölgesel farklılıkları azaltmayı amaçlayan, ekonomik ve sosyal uyuma yönelik stratejik çerçevenin geliştirilmeye devam edilmesi.
- AB'nin katılım öncesi fonlarını sindirebilmek için gerekli yasal ve idari çerçevenin oluşturulması.

Adalet, özgürlük ve güvenlik

- Tüm yasa uygulayıcı kurumların geliştirilmesi ve güçlendirilmesine devam edilmesi; statüleri ile kurumlararası işbirliği dahil olmak üzere AB standartlarıyla uyumlaştırılması. Bir Polis Etik Kanunu'nun kabul edilmesi. Polis ve jandarmanın hesap verilebilirliğini artırmak için daha bağımsız ve etkili bir şikayet mekanizmasının oluşturulması. Modern soruşturma tekniklerinin kullanımının ve suç önleme stratejilerinin geliştirilmesi. Eğitim dahil, Adli Polis'in kapasitesinin geliştirilmesi yönünde adım atılması.
- Göç ve İltica Ulusal Eylem Planı'nın uygulamaya başlanması; yasadışı göçle mücadele ve AB ile yeniden kabul anlaşmasının sonuçlandırılması çabalarının sürdürülmesi. Profesyonel sivil sınır koruma birimleri oluşturulması ve sınır mayınlarının temizlenmesi suretiyle Sınır Yönetimi Ulusal Eylem Planı'nın kabul edilerek uygulanmasına başlanması.
- Organize Suç Ulusal Stratejisi'nin kabul edilmesi ve uygulanması. Organize suç, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, sahtecilik, yolsuzluk ve karapara aklamayla mücadelenin güçlendirilmesi.
- AB Uyuşturucu Stratejisi ve Eylem Planı'na uygun olarak Ulusal Uyuşturucu Stratejisi'nin geliştirilmesi ve uygulanmasına başlanması.
- Müktesebat ile uyumlu kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasanın kabul edilmesi ve bağımsız bir denetim birimi oluşturulması

- Euro para birimini kalpazanlığa karşı korunması amacıyla yetkili bir birimin belirlenmesi.

Bilim ve Araştırma

- Bütünleştirilmiş bir araştırma stratejisinin hazırlanması ve uygulanmasına başlanması.

Eğitim ve Kültür

- Socrates, Leonardo da Vinci ve Gençlik Programlarına katılımı güçlendirmek amacıyla Ulusal Ajans'ın işleyişinin kolaylaştırılması. Kültür 2000 Programı'na katılımın teşvik edilmesi.

Çevre

- Müktesebatın aktarımı ve uygulanması için revize edilmiş bir programın kabul edilmesi. Yatırımların finanse edilmesi için bir plan geliştirilmesi.
- Çerçeve mevzuatı, uluslararası çevre anlaşmaları ve doğanın korunması, su kalitesi, Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü, atık yönetimine ilişkin müktesebatın aktarımına ve uygulanmasına devam edilmesi. Düzeltilmiş Çevresel Etki Değerlendirme Direktifi'nin uygulanması ve yürütülmesi.
- Diğer sektörel politikaların çevresel gerekliliklere entegre edilmesinin takip edilmesi.
- Çevre mevzuatının idari kapasitesinin, uygulanmasının ve yürütülmesinin güçlendirilmesi için bir planın geliştirilmesi.
- Su çerçeve Direktifi ile Topluluğun taraf olduğu uluslararası anlaşmalara uygun olarak sınırötesi su işbirliğinin geliştirilmesinin takip edilmesi.

Tüketicinin ve tüketici sağlığının korunması

- Müktesebata uyumun, özellikle gıda mevzuatı ve gıda güvenliği alanlarında sağlanması.
- Etkili uygulama için kurumsal yapıların, özellikle piyasa gözetimine ilişkin olarak daha da geliştirilmesi.
- Tehlikeli ürünlerin ulusal düzeyde bildirim sistemlerinin daha da geliştirilmesi ve bu bildirimlerin TRAPEX veya diğer ilgili sistemler aracılığıyla uluslararası düzeyde paylaşma olanaklarının değerlendirilmesi.

Gümrük Birliği

- Gümrük kurallarının, tercihli menşe kuralları da dahil olmak üzere ilgili mevzuata daha fazla yakınlaştırılması amacıyla yeni bir gümrük kodunun kabul edilmesi.
- Serbest bölgelere ilişkin yasal düzenlemelerin, özellikle gümrük kontrolleri ve vergi denetimine ilişkin kurallar olmak üzere ilgili mevzuat ile yakınlaştırılması ve uygulanması.
- Gümrük idarelerinin idari ve işlevsel kapasitelerinin güçlendirilmesi ve iç usullerin AB standartlarına yaklaştırılması.
- AB ve üye ülkelerle, öncelikle transit ve tarife alanlarında olmak üzere, elektronik verilerin değişimini sağlayacak gerekli BT sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara başlanması.

Dış İlişkiler ve Dış İşleri ve Savunma Politikası

- Yeni GTS rejimi de dahil olmak üzere AB tercihli rejimlerine uyum sağlamak suretiyle AB Ortak Ticaret Politikasına tam uyumun tamamlanması.
- Üçüncü ülkeler ile eksik kalan Serbest Ticaret Anlaşmalarının neticelendirilmesi yönündeki çabaların sürdürülmesi
- AB'nin ve üye ülkelerin üçüncü ülkelere karşı politikalarına ve uluslararası örgütlerdeki tutumlarına, tüm AB üye ülkelerinin ilgili örgütlerdeki ve Wessenaar gibi düzenlemelerdeki üyeliği de dahil olmak üzere aşamalı olarak uyum sağlanması.³

Mali Kontrol

- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Yasasının zamanında uygulanmasının sağlanması
- Uluslararası Yüksek Denetim Kuruluşları Organizasyonu kurallarına uygun olarak ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Yasasına uyumlu bir şekilde dış denetim fonksiyonunu yenilemek üzere yeni bir yasal düzenlemeyle Sayıştay'ın bağımsızlığının sağlanması.
- Katılım öncesi mali yardıma ilişkin yolsuzluklara ve kuşku edilen yolsuzluk vakalarına müdahale edilmesiyle ilgili etkili yöntemler geliştirilmesi ve bunların etkili bir şekilde Komisyon'a bildirilmesinin sağlanması
- Topluluk mali yardım fonlarının yönetimiyle ilgili uygulama sisteminin güçlendirilmesi ve bunun katılım öncesi araçların gelişimine paralel olarak uygulanması
- AB fonlarının etkili ve ilgili AB mekanizmalarıyla benzer şekilde korunması ve Avrupa Komisyonu Sahtecilikle Mücadele Bürosu (OLAF) ile işbirliği için gereken idari yapıların oluşturulması

3.2 Orta Vadeli Öncelikler

Ekonomik Kriterler

- Özelleştirme programının uygulanmasının tamamlanması.
- Tarım sektörü reformunun tamamlanması
- Emeklilik ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması.
- Genç nesil ve dezavantajlı bölgelere özel önem verilerek genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesinin sağlanması.

---

³ 3 Ekim 2005 tarihli Konsey rızasıyla yayımlanan Başkanlık açıklamasına bakınız: Müzakere Çerçevesi'nin, ilgili tüm uluslararası örgütleri kapsayan 7. Paragrafı, söz konusu örgütlerin, bu örgütlerin üyelerinin ya da Avrupa Birliği üye ülkelerinin karar alma özerkliğine halel getirecek şekilde yorumlanamaz.

ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ ÜSTLENEBİLME KAPASİTESİ

Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunma Serbestisi

- Yerleşme hakkı ve sınır ötesi hizmet sunma serbestisinin önündeki engellerin kaldırılması.
- Posta hizmetlerinde müktesebat ile uyumun başlatılması. Posta hizmetlerinin serbestleştirilmesine başlanması ve ulusal düzenleyici otoritenin kurulması.
- Mesleki yeterliliklerin tanınması konusunda müktesebat ile kayda değer uyum sağlanması.

Kamu İhaleleri

- Kamu ihalesi kurallarının sözleşmeye taraf olan otoriteler ve diğer tüzel kişiler tarafından tüm düzeylerde uygulama araçlarını da içerecek şekilde etkin olarak hayata geçirilmesi, sözleşmeye taraf olan otoriteler ve diğer tüzel kişilerin güçlendirilmesi ve idari kapasitelerinin artırılması.
- İhale prosedürlerinde elektronik yöntemlerin kullanımının teşvik edilmesi.
- Türkiye'nin kamu ihaleleri sisteminin, ihale sürecinin tüm adımlarında elektronik yöntemlerin kullanımını da içerecek şekilde geliştirilmesi için kapsamlı bir ulusal stratejinin benimsenmesi.

Fikri Mülkiyet Hukuku

- Uygulayıcı kurumlar ve adli teşkilat dahil olmak üzere, uygulama yapı ve mekanizmalarını güçlendirmek yoluyla, uyumun tamamlanması ve fikri mülkiyet haklarının uygulanması

Mali Hizmetler

- Detaylı yol haritası doğrultusunda yeni sermaye yeterliliği çerçevesinin uygulanmasında kapsamlı ilerleme kaydedilmesi.
- Bankacılık dışı mali hizmetler sektöründe müktesebatla uyumun sağlanmasına yönelik kapsamlı ilerleme kaydedilmesi.

Şirketler Hukuku

- Müktesebat uyumunun tamamlanması.
- Müktesebatta öngörülen muafiyetleri tam anlamıyla kullanarak, AB standartlarına uyan genel amaçlı bir mali raporlama çerçevesi benimsenmesi.
- Belgelerin açıklanması ile ilgili koşulların güçlendirilmesi. Özellikle, denetlenen tüzel kişilerin ve konsolide edilmiş mali bildirimlerin, kamuya açık hale getirilmek üzere, şirketler tarafından dosyalanması ile ilgili genel bir koşul benimsenmesi.
- Mali raporlama standartlarını izlemek ve uygulamak amacıyla ilgili tüm kurumların kapasitesinin güçlendirilmesi.

Rekabet

- Tekeller ile özel ve münhasır haklara sahip teşebbüslere özel önem verilerek, anti-tröst ve devlet yardımları alanlarındaki uygulamanın güçlendirilmesi.
- Çelik sektörünün kabul edilecek kapsamlı bir sektörel program çerçevesinde yeniden yapılandırılmasının takibi.
- Anti-tröst ve devlet yardımları kurallarına ilişkin bilgi sunumunun, tüm piyasa aktörleri ve teşvik verenler nezdinde artırılması.

Bilgi Toplumu ve Medya

- Telekomünikasyon alanındaki müktesebatın iç hukuka aktarımının tamamlanması ve piyasaların tam liberalizasyona hazırlanması
- Görsel-ışitsel mevzuata uyumun tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo düzenleyici kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi

Tarım ve kırsal kalkınma

- Başta arazi parsel tanımlama sistemi olmak üzere, Bütünleştirilmiş İdare ve Denetim Sistemi'nin oluşturulmasına ilişkin çalışmaların devam ettirilmesi.

Gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası

- Veterinerlik, gıda güvenliği ve bitki sağlığı mevzuatına uyum sağlanması.
- Veterinerlik, bitki sağlığı ve gıda mevzuatının uygulanmasına yönelik gerekli idari kapasitenin oluşturulması.
- Koyun ve keçiler için AB gereklilikleri ile uyumlu hayvan kayıt ve tanımlama sistemi oluşturulması.
- Tarımsal gıda işleme tesislerinin AB gıda güvenliği standartları ve mevzuatına uygun şekilde iyileştirilmesi. Süt çiftliklerinin modernizasyonu.
- Gıda güvenliği denetim sistemlerinin uygulanması.
- Kadavraların toplanması ve hayvan yan ürünlerinin işlenmesine yönelik bir sistem oluşturulması.
- Başlıca hastalıkların ortadan kaldırılmasına yönelik planların uygulanması.
- Bitki çeşitleri kayıt sisteminin AB gereklilikleri ile uyumlu hale getirilmesi.
- Böcek ilacı kalıntılarına ilişkin düzenlemelerin AB gereklilikleri ile uyumlu hale getirilmesi.

Balıkçılık

- Ortak Balıkçılık Politikası'nın uygulanmasını sağlayacak yeterli idari yapıların ve ekipmanın merkezi ve bölgesel düzeyde oluşturulmasının tamamlanması.

Ulaştırma Politikası

- Taşımacılığın tüm alanlarında yasal ve idari uyumun tamamlanması. Kara taşımacılığı için piyasaya giriş, yol güvenliği, araç muayenesi, otoyol kontrollerinin yanı sıra sosyal, mali ve teknik kurallara uyumun hedeflenmesi. Deniz taşımacılığının denizyolu güvenliğini içermesi.
- Kara, deniz ve hava taşımacılığı (özellikle hava güvenliği ve hava trafiği yönetimi) alanlarında taşımacılık mevzuatının etkili şekilde yürütülmesi ve uygulanmasının sağlanması. Bu amaçla, sivil havacılık, karayolu taşımacılığı ve demiryollarıyla ilgili tüm kurumların uygulama ve yürütme kapasitesinin iyileştirilmesi.
- Devlet Demiryolları'nın yeniden yapılandırılmasının tamamlanması ve demiryolu piyasasının AB müktesebatına uygun olarak özel şirketlere açılması.
- Başta deniz ve kara taşımacılığı olmak üzere Türk taşımacılık filosunun AB teknik normlarına uyumunun sağlanması için bir programın uygulanması.

Enerji

- Ulusal mevzuatın müktesebatla tam uyumunun sağlanması.
- İdari ve düzenleyici yapıların daha da güçlendirilmesi.
- Enerji tesislerinin yeniden yapılandırılması ve enerji piyasalarının müktesebata uygun olarak rekabete açılması.
- Yüksek düzeyde bir nükleer güvenlik sağlanması. Bir nükleer enerji üretme kapasitesi oluşturulduğunda lisanslar verilmeye başlanmadan uygun bir süre önce, düzenleyici kurumun kapasitesinin, bağımsızlığının ve kaynaklarının güçlendirilmesi. Çevresel etki değerlendirmelerinin (ÇED) ilgili direktife tamamen uygun olarak yapılmasının sağlanması.

Vergilendirme

- İşletmelerin vergilendirilmesine yönelik Davranış Kuralları da dahil olmak üzere, KDV, ÖTV ve doğrudan vergilere ilişkin olarak, vergilendirme alanındaki müktesebatla uyumun tamamlanmasına yönelik kapsamlı çalışmanın gerçekleştirilmesi.
- Vergi gelirlerinin tahsilatının artırılması amacıyla, bilgi teknolojileri sektörü de dahil olmak üzere vergi idaresinin modernizasyonu ve güçlendirilmesi çalışmalarının sürdürülmesi. AB ve üye ülkeler arasında elektronik veri değişimini sağlayacak gerekli BT sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıkların sürdürülmesi.

Ekonomik ve Parasal Politika

- Kamu sektörünün doğrudan finansmanının ve mali kurumlara imtiyazlı erişiminin yasaklanmasına ilişkin müktesebata uyumun tamamlanması.

İstatistik

- İşletme kayıt sisteminin AB standartlarına getirilmesi.
- Özellikle GSYİH tahminleri, uyumlaştırılmış tüketici fiyat indeksleri, kısa vadeli göstergeler, ödemeler dengesi ve işgücü istatistikleri olmak üzere makro ekonomi istatistiklerinin müktesebatla uyumlaştırılması.
- Çeşitli devlet dairelerinden gelen verilerin işlenmesinin kolaylaştırılması amacıyla Devlet İstatistik Enstitüsü'nün koordinasyon rolünün güçlendirilmesi.

Sosyal Politika ve İstihdam

- AB mevzuatının iç hukuka aktarımının tamamlanması ve iş müfettişleri dahil olmak üzere ilgili idari ve denetleyici yapıların güçlendirilmesi.
- Sosyal politika ve istihdam müktesebatının etkili uygulanmasının ve denetiminin sağlanması.
- Avrupa İstihdam Stratejisi'ne katılmaya yönelik olarak, Ortak İstihdam Politikası Değerlendirmesi'nin hazırlanması ve uygulanmasını da içeren ulusal istihdam stratejisinin hazırlanması, ve istihdam piyasasını ve sosyal gelişmeleri izlemeye yönelik kapasitenin geliştirilmesi.
- Veri toplamayı da içerecek şekilde sosyal katılım için AB uygulamalarına uyumlu ulusal strateji hazırlanması.
- Mali sürdürülebilirliği temin ederek sosyal güvenlik sistemine ilişkin reformların pekiştirilmesi ve sosyal güvenlik ağının güçlendirilmesi suretiyle sosyal korumanın daha ileri bir düzeye getirilmesi.

İşletme ve Sanayi Politikası

- KOBİ'ler için iş ortamının iyileştirilmesine devam edilmesi ve KOBİ tanımının AB'de kullanılan tanımla uyumlu hale getirilmesi

Trans-Avrupa Ağları

- Ulaştırma Altyapı İhtiyaçları Değerlendirmesi altında belirlenen ve Avrupa Topluluğu TEN-Taşımacılık İlkeleri ile uyumlu öncelikli projelerin uygulanması.
- Avrupa Topluluğu TEN- Enerji İlkeleri'nde ortak çıkar projeleri kapsamında yer alan Türkiye'deki projelerin uygulanmasının desteklenmesi.

Bölgesel Politika e Yapısal Araçların Koordinasyonu

- Bölgesel politikanın hem merkezi hem bölgesel düzeyde uygulanması için idari kapasitenin güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Bölgelerdeki kamu yatırımları için öncelik kriterlerini belirleyen çok-yıllı bütçeleme usullerinin oluşturulması.

Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

- Jandarmanın statü ve işlerliğinin AB standartlarıyla uyumlaştırılması.
- Vize mevzuatı ile uygulamasının müktesebat ile uyumunun takip edilmesi.
- Sığınma alanında, Cenevre Anlaşması'na koyulan coğrafi çekince kaldırılarak müktesebat ile uyum çalışmalarının sürdürülmesi; sığınmaya yönelik şikayetlerin dinlenmesi ve başvuruların belirlenmesi için sistemin güçlendirilmesi ve sığınmacılara yönelik sosyal desteğin ve bütünleşme önlemlerinin geliştirilmesi.
- Uyuşturucu alanında, Ulusal Odak Noktası'nın güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Gümrük hizmetlerinin, gümrük işbirliği anlaşmaları ve gezici gözetim birimlerinin getirilmesi aracılığıyla geliştirilmesine devam edilmesi.
- Veri korunması alanında, bağımsız bir denetim otoritenin oluşturularak müktesebatın uygulanmasının sağlanması.
- Göç konusunda yasa dışı göçün önlenmesi amacıyla müktesebatın ve en iyi uygulamaların kabul edilmesi.
- Sınır Yönetimi Ulusal Eylem Planı'na uygun olarak müktesebat ve en iyi uygulamalarla uyumun sürdürülmesi, böylece Schengen Müktesebatına tam uyumun hazırlanması.
- Yolsuzluk, uyuşturucuyla mücadele, organize suç, karapara aklama, cezai ve medeni konularda adli işbirliği, Euro para biriminin ve Topluluk mali çıkarlarının korunmasına ilişkin ceza yasası alanlarında müktesebatın kabul edilmesi ve uygulanması.

Eğitim ve Kültür

- Kültürel çeşitliliğin korunması konusunda, UNESCO Kültürel Çeşitlilik Sözleşmesi'ni de dikkate alarak AB politikalarına uyum sağlanması.

Çevre

- Müktesebat uyumuna devam edilmesi ve kurumsal, idari ve izleme kapasitesinin veri toplama dahil çevresel korumayı sağlamak amacıyla güçlendirilmesi.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin sektörel politikaların tanım ve uygulamaları ile bütünleştirilmesi
- Düzeltilmiş Stratejik Çevresel Değerlendirmeye ilişkin Direktif'in tam aktarımının ve aşamalı uygulaması ve yürütülmesinin sağlanması.
- Ulusal atık yönetimi planının kabul edilmesi ve uygulanması.

Gümrük Birliği

- Özellikle tarife kotası yönetimi, serbest bölgelere, yeniden kullanılabilir mallara ve teknolojilere, prekorsır ve sahte ve korsan ürünlere ilişkin gümrük yasal düzenlemelerinin yakınlaştırılması.
- Gümrük kontrollerinin modernize edilmesine ilişkin çabaların sürdürülmesi ve tüm gümrük noktalarının BT altyapısıyla donatılmasının temin edilmesi.

- BT sistemlerinin AB ile bağlantısına ilişkin hazırlıkların devam etmesi.

Mali Kontrol

- Merkezi Olmayan Yapılanma kapsamında yönetilen Topluluk mali yardımları ile ilgili tüm enstitülerin mevcut yönetim ve kontrol kapasitesinin güçlendirilmesi
- Topluluk mali yardımlarının yönetimiyle ilgili tüm kurumların Genişletilmiş Merkezi Olmayan Yapılanma Sistemi için akredite olması için hazırlanması
- Yolsuzlukla mücadelede işlevsel bağımsızlığa sahip bir birimin oluşturulması için hazırlık yapılması
- AT'nin mali çıkarlarının korunması için oluşturulan idari yapıların güçlendirilmesi

4. PROGRAMLAMA

Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen önceliklere yönelik mali yardım, Türkiye'ye katılım öncesi mali yardımı (2006 yılı programı için) düzenleyen 17 Aralık 2001 tarihli 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 8. maddesi ile Katılım Öncesi Yardım Aracı Tüzüğü'nde (2) (2007-2013 programları için) belirlenen prosedür uyarınca Komisyon tarafından alınan yıllık finansman kararlarıyla sağlanacaktır. Finansman kararlarının ardından Türkiye ile Finansman Anlaşması imzalanacaktır.

5. KOŞUL

Katılım öncesi araçlar çerçevesindeki projelerin desteklenmesi ile ilgili Topluluk yardımı, Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve Türkiye-AB Ortaklık Konseyi'nin ilgili kararlarına uymasına bağlıdır. Kopenhag kriterlerine uyum için atılan adımlar ile özellikle gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi'ndeki önceliklerin yerine getirilmesi de izlenecektir. Bu genel kurallara uyum sağlanamadığının tespiti halinde, Konsey 2500/2001 sayılı Tüzüğü'nün 5. maddesine istinaden mali yardımları askıya alma kararı alabilir. Her bir yıllık program için özel koşullar da ayrıca geçerlidir.

6. İZLEME

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin uygulanması, uygun olduğu şekilde Ortaklık Anlaşması altındaki mekanizmlar çerçevesinde ve Komisyon İlerleme Raporları yoluyla incelenecektir.

Katılım Ortaklığı'nın ilgili bölümleri ilgili alt komitelerde tartışılacak ve hukuki uyumlaştırma, uygulama ve icraya yönelik ilerlemeler değerlendirilecektir. Ortaklık Komitesi ise genel gelişmeler, ilerlemeler ve önceliklerin yanı sıra, alt-komiteler tarafından kendisine aktarılan spesifik konuları inceleyecektir.

Katılım öncesi mali yardım programının izlenmesi Türkiye ve Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan Ortak İzleme Komitesi'nce yürütülecektir. İzleme sürecinin etkili olması için, her bir Mali Anlaşma tarafından finanse edilen projeler ile ilgili gerçekleştirilenlere dair ölçülebilir ve değerlendirilebilir göstergeler sunulmalıdır. Bu göstergelere dayanan izleme işlemi, programlara gerektiğinde yeniden yön verilebilmesi ve yeni programların tasarlanabilmesi için Komisyon, Phare Yönetim Komitesi (ve katılım öncesi mali yardım altındaki halefini) ve Türkiye'ye yardımcı olacaktır.

Phare Yönetim Komitesi, katılım öncesi programlarca finanse edilen eylemlerin birbirleri ve 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nde belirtilen Katılım Ortaklığı Belgesi ile uyumlu olmasından sorumludur.

Katılım Ortaklığı Belgesi gerektiğinde 622/98 sayılı Tüzüğün 2. maddesi uyarınca gözden geçirilmeye devam edilecektir (3).

(1) Bkz ayrıca 21 Eylül 2005 tarihli Avrupa Topluluğu ve Üye Devletleri Deklarasyonu

(2) OJ L 342, 27.12.2001, p.1. Tüzüğünü değiştiren Tüzük (EC) No 2112/2005 (OJ L 344, 27.12.2005, p.23)

(3) OJ L 85, 20.3.1998, p.1.